

Norrköpings kommun
norrkoping.kommun@norrkoping.se

Rektorn vid Djäkneparksskolan
anders.carlsson@edu.norrkoping.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Djäkneparksskolan
i Norrköpings kommun

Tillsyn i Djäkneparksskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Norrköpings kommun under 2012 och 2013.

Djäkneparksskolan besöktes av Skolinspektionen den 22 och den 23 januari 2013.

Fakta om skolan

Djäkneparksskolan ligger i centrala Norrköping och bedriver sin verksamhet i fyra närliggande byggnader. På skolan går ca 485 elever fördelade på sex parallellklasser i årkurserna 7–9 samt en så kallad internationell klass för nyanlända elever. Eleverna kan välja mellan olika profiler efter att de antagits till skolan, t ex dans, fotboll, basket, musik, bild och hantverk. Skolenheten leds av en rektor som tillträdde sin tjänst i januari 2013. På skolan finns även en biträdande chef. Personalen är indelad i tre pedagoglag, ett resurslag och ett servicelag. Ledningsgruppen består av rektorn, biträdande chefen samt lagledare från pedagoglagen och resurslaget.

Djäkneparksskolan är en kommunalt självstyrande skola där Norrköpings kommun är huvudman. Rektor har en utökad delegation och budget som innebär att skolan själv kan besluta i vissa frågor som normalt är kommungemensamma. Till skolan hör en styrelse som är rådgivande och en länk mellan skolan och det omgivande samhället. I styrelsen finns representanter för t ex näringslivet, kommunen, föräldrar och elever.

Kunskapsresultaten, i form av andelen elever som når målen i alla ämnen i årskurs 9 samt det genomsnittliga meritvärdet, har försämrats under åren 2010–2012. Vårterminen 2012 nådde 63,8 procent av eleverna målen i alla ämnen och meritvärdet var 193,5. Motsvarande värden för riket detta år var 77,4 procent respektive 211, 4.

Skillnaderna mellan flickors och pojkars resultat är stora. År 2012 var flickornas meritvärde 207,7, att jämföra med pojkarnas 181,6. Samma år var det 70,4 procent av flickorna som nådde målen i alla ämnen och motsvarande siffra för pojkarna var 58,4 procent.

Helhetsbedömning

Kunskapsresultaten på skolan har varierat över tid men har tydligt försämrats under de två senaste åren. Av tillsynen framkommer att det finns ett flertal områden där skolan inte arbetar i enlighet med vad författningarna kräver och som påverkar skolans resultat och måluppfyllelse negativt. Två grundläggande faktorer som i sin tur påverkar hur väl andra delar fungerar inom en skola är dels rektorns pedagogiska ledarskap, dels det systematiska kvalitetsarbetet. På Djäkneparksskolan finns stora brister inom båda dessa områden vilket tydligt avspeglar sig både i skolans kunskapsresultat och i resultatet av tillsynen.

Skolans pedagogiska ledarskap är eftersatt och för att nå ett högre resultat och ökad måluppfyllelse måste rektorn ta ansvar för att leda och samordna verksamheten. Rektor måste bland annat få kunskap om undervisningsnära frågor för att kunna styra arbetet, göra prioriteringar och vara den pedagogiska ledare som författningarna kräver. Tillsynen har visat att alla lärare inte anpassar undervisningen efter elevers olika

behov och förutsättningar. De elever som lätt når kunskapskraven får inte stimulans att nå längre i sin kunskapsutveckling. Eleverna har inte heller ett reellt inflytande över undervisningen. Sammantaget måste rektorn vara den pedagogiska ledaren och skapa förutsättningar för goda resultat och en pedagogisk utveckling inom skolan.

Rektorn måste även säkerställa att skolans kvalitetsarbete fungerar och har en tydlig struktur. Arbetet med att sammanställa och analysera resultaten har till syfte att identifiera utvecklingsområden som kan bidra till högre resultat och ökad måluppfyllelse. Som pedagogisk ledare och chef har rektorn det yttersta ansvaret för att utbildningen utvecklas.

Det faktum att tjänstefördelningen på skolan inte utgår från elevens rätt till utbildning av behöriga lärare, har medfört att det finns elever som får undervisning av lärare som saknar utbildning för ämnet. I all utbildning och verksamhet ska barnets bästa vara utgångspunkten. Att elever undervisas av behöriga lärare är en faktor som tydligt påverkar elevernas kunskapsresultat.

För att förbättra elevernas resultat måste rektorn också säkerställa att särskilt stöd ges till de elever som behöver det. Avsaknaden av utredning kan vara en orsak till att eleverna inte får det stöd de har rätt till. Eftersom ett åtgärdsprogram syftar till att säkerställa att en elev får det särskilda stöd som eleven behöver och har rätt till måste rektorn se till att de åtgärdsprogram som beslutas på skolan, både till form och till innehåll motsvarar författningarnas krav.

Brister i skolans skriftliga individuella utvecklingsplaner kan också vara en bakomliggande orsak till de låga kunskapsresultaten. En skriftlig individuell utvecklingsplan ska utformas så att den stärker elevens delaktighet och underlättar fortsatt lärande och utveckling. Rektorn måste se till att den dokumenteras på ett sätt som stödjer elevens lärande.

På skolan har det under innevarande läsår förekommit nedskräpning, skadegörelse samt ett allmänt dåligt förhållningssätt där personal och elever inte respekterar varandra. Det finns ett antal elever som sitter i korridoren under pågående lektioner och som bidrar till att andra elever upplever sig kränkta. Personalen reagerar när något händer, men bedriver inget gemensamt förebyggande värdegrundsarbete eller målriktat arbete för att motverka kränkande behandling. För att höja elevernas kunskapsresultat och skapa en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero måste rektorn intensifiera detta arbete.

Slutligen konstaterar Skolinspektionen att det kvarstår brister som påtalats i Skolverkets beslut efter utbildningsinspektion i Djäkneparksskolan november 2007 (dnr 53-2007:1393). Exempel på områden där brister fortfarande finns kvar är skolans systematiska kvalitetsarbete, garanterad undervisningstid, skriftliga individuella utvecklingsplaner samt skriftlig bedömning (tidigare omdöme).

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 14 juni 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Säkerställa att lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Säkerställa att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Av skollagen framgår att i utbildningen ska hänsyn tas till elevers olika behov. Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Av läroplanen framgår också att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

På Djäkneparksskolan finns många elever som har svårigheter att nå kunskapskraven. Tillsynen visar att skolan inte systematiskt arbetar med att individanpassa undervisningen efter elevers olika behov. Alla elever på skolan har en egen bärbar dator. Skolan använder inte läroböcker i flertalet ämnen, utan undervisningen utgår från datorn både som läromedel och redskap för anteckningar, elevarbeten mm. Av intervjuer med elever och personal framgår att det finns elever som inte klarar av att arbeta enbart med datorn som redskap. En del lärare anpassar undervisningen genom att t ex ge dessa elever ett separat papper där de kan skriva sina svar. Alla lärare anpassar dock inte undervisningen, utan det finns exempel på elever som inte klarar av uppgifterna på grund av att datorn i mycket stor utsträckning styr lärarens undervisning. Det finns även elever som bett om en lärobok istället för att söka informationen på datorn, men som inte fått detta. Tillsynen visar också att det finns lärare som uppger att de har svårt att hinna med att anpassa uppgifterna utifrån enskilda elevers behov och förutsättningar.

På Djäkneparksskolan väljer alla elever en profil. Detta är något eleverna väljer när de blivit antagna till skolan. En profil som flertalet av skolans elever tillhör kallas för "block" och innebär att eleverna har "blocktid" fyra timmar varje vecka varav två timmar är obligatoriska. På "blocktiden" bestämmer de flesta eleverna själva vad de vill arbeta med. Det finns en lärare närvarande som eleverna kan fråga, men läraren har ingen egen planerad undervisning under "blocklektionen" utan fungerar som ett stöd åt eleverna. Läraren som har ansvar för lektionen vet inte vad de olika eleverna behöver arbeta med utifrån elevens behov och förutsättningar. Det sker inte heller någon kontroll att eleverna verkligen utför skolarbete under denna lektion. Det finns dock elever som kan ha särskilda uppgifter med sig som de kommit överens med sin mentor om att de ska arbeta med under "blocktiden".

Tillsynen visar vidare att de flesta lärarna på Djäkneparksskolan först ger alla elever samma grunduppgift utan någon individualisering. När grunduppgiften genomförts kan elever få andra uppgifter att arbeta med. Det är dock inte alltid som dessa extra-uppgifter utgår från elevens kunskapsnivå, utan de kan ligga på samma svårighetsgrad som grunduppgiften. Det framkommer också att det ofta är eleven själv som får fråga efter fler och svårare uppgifter och sällan något som läraren själv initierar.

Skolinspektionen bedömer att lärarna inte anpassar undervisningen efter alla elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare ger inte alla lärare elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Författning

1 kap. 4 § skollagen

3 kap. 3 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Säkerställa att eleverna har ett reellt inflytande på undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten.

Djäkneparksskolan har en dokumenterad planering för den närmare utformningen av elevernas inflytande vid skolan. Tillsynen visar att stora delar av elevinflytandet även fungerar i praktiken. Det som inte fungerar är elevernas möjlighet att påverka undervisningens innehåll. Detta är ett område som även lärare själva sett som ett utvecklingsområde på skolan. Både av intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna i de flesta ämnena inte har någon möjlighet att påverka innehållet i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte har ett reellt inflytande på undervisningens innehåll.

Författning

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Säkerställa att skolan vidtar tillräckliga åtgärder så att alla elever tillförsäkras en trygg skolmiljö.
- Säkerställa att samtliga lärare känner till sina befogenheter för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero samt att disciplinära åtgärder dokumenteras i enlighet med författningarnas krav.
- Säkerställa att skolan genomför åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Säkerställa att skolan har en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp samt innehåller rutiner för personalens och rektorns anmälningsskyldighet.

Motivering

Trygg skolmiljö och disciplinära åtgärder

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn eller lärare får enligt särskilda bestämmelser i skollagen vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende. I grundskolan får en lärare t ex visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. Vidare framgår att denna disciplinära åtgärd ska dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Dokumentation av disciplinära åtgärder utgör ett stöd i arbetet med att tillförsäkra elever trygghet och studiero. Det är bland annat ett underlag för att kunna sätta in stödåtgärder samt även ge berörda parter en möjlighet till insyn. Dokumentationen av disciplinära åtgärder vid skolan ska ske på ett lämpligt och användbart sätt. Enligt Skolinspektionen behöver skolan rutiner för hur detta ska ske.

Av skollagen framgår också att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Av läroplanen följer att det ingår i skolans uppdrag att överföra grundläggande värden.

Tillsynen visar att skolan inte bedriver något förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I intervjuer med elever och personal framkommer att värdegrundsfrågor sällan diskuteras på skolan och att det saknas en samsyn kring dessa frågor. Det finns dock mentorer som ibland diskuterar värdegrunden med eleverna, men detta sker främst när någonting har hänt och läraren bedömer att det behöver diskuteras. Vidare framkommer att personalen inte har något gemensamt förhållningssätt i bemötandet av elever och det finns lärare som har svårt att hantera de problem som kan uppstå under lektioner, vilket flera gånger resulterat i att läraren skriker och använder svordomar.

Tillsynen visar vidare att det händer att lärare vidtar disciplinära åtgärder om elever stör undervisningen. Det har framkommit exempel där elever har visats ut från klassrummet, men inte fått någon anvisning om vart de ska ta vägen. Åtgärden har inte heller dokumenterats. Lärarna uttrycker en osäkerhet och okunskap om vad man som lärare får göra när det gäller disciplinära åtgärder. Personalen har inte haft några gemensamma diskussioner och skolan saknar rutiner för arbetet med disciplinära åtgärder och hur dessa ska dokumenteras.

Av Skolinspektionens enkät till vårdnadshavare under hösten 2012 framkommer att nästan varannan svarande anser att påståendet "mitt barn har svårt att arbeta i klassrummet för att det är så hög ljudnivå" stämmer ganska bra. I enkäten till skolans pedagogiska personal svarade var fjärde lärare att påståendet "att upprätthålla ordning i klassrummet tar upp en stor del av min undervisningstid" stämmer ganska bra och påståendet "på den här skolan känner sig eleverna trygga" svarade ca 14 procent att det stämmer ganska dåligt.

Av Djäkneparksskolans egen enkät till föräldrar 2012 framgår att ca 57 procent inte anser att "mitt barn får den arbetsro den behöver". Vidare framgår att nästan 40 procent inte tycker att skolan arbetar aktivt mot okamratligt beteende och mobbing. Av skolans elevenkät 2012 framgår att nästan hälften av eleverna inte tycker att de får den arbetsro de behöver. Vidare framgår att nästan 40 procent av eleverna inte vet om de skulle få hjälp av skolans personal om de skulle bli mobbade. Av skolans personalenkät 2012 framgår att över hälften av personalen inte tycker att det råder arbetsro när de arbetar i skolan.

Det har även framkommit att det finns lärare som har skapat egna system med disciplinära åtgärder för att skapa arbetsro under lektionstid. Det exempel som beskrivits innebär att läraren delar ut varningar till elever som stör och när eleven fått en varning måste den byta plats och när den fått tre varningar får eleven lämna klassrummet. Det händer också att lärare låser dörren när en elev visats ut.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte bedriver ett aktivt värdegrundsarbete för att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Vidare brister skolans arbete med disciplinära åtgärder.

Målinriktat arbetet för att motverka kränkande behandling

Huvudmannen har en långtgående skyldighet att säkerställa att alla elever har en trygg skolmiljö. Inom ramen för varje särskild verksamhet ska det bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Som en del i detta arbete framgår av skollagen att det ska genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Vidare ska det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Vidare framgår att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektor respektive huvudmannen.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer (2012:10) om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling framgår att i det förebyggande arbetet ingår att regelbundet kartlägga elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av bland annat kränkande behandling. Vidare måste skolan analysera kartläggningen för att identifiera risker för kränkande behandling. I samband med analysen ska även tidigare insatser utvärderas och utifrån de identifierade riskerna ska skolan formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet. Vidare ska skolan planera vilka insatser som ska genomföras under året för att nå målen och hur dessa ska följas upp och även bestämma vem som ansvarar för respektive insats. Skolan ska också se till att eleverna är delaktiga i kartläggningen, analysen samt när man avgör vilka insatser som ska sättas in.

Tillsynen visar att skolan gör en årlig kartläggning av elevernas trygghet och trivsel bland annat genom elevenkäter. Vidare har skolan olika grupper och forum för arbetet med trygghet. Bland annat finns en trygghetsgrupp med elevrepresentanter och en med personalrepresentanter. I intervjuer beskrivs att personalen agerar när någonting händer. Men det framkommer också att elever har vänt sig till en vuxen vid skolan för att berätta och få hjälp när någonting har hänt, men att denna svarat att "jag är inte rastvakt och har inte tid att hjälpa till då jag är på väg till en lektion". Vidare visar tillsynen att det finns en grupp elever som vistats i korridorerna under dagarna och som bidrar till en dålig stämning vid skolan samt kränkande behandling av andra elever.

Tillsynen visar vidare att skolan tagit fram förslag på åtgärder bland annat gällande trygghet, som exempel kan nämnas "informera om trygghetsplanen" och "rastvärd". Tillsynen visar dock att skolan inte analyserat kartläggningen av verksamheten, inte följt upp tidigare års insatser och inte heller tagit fram konkreta mål och åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Inte heller av skolans plan mot kränkande behandling kan utläsas hur skolan arbetar med att förebygga och förhindra kränkande behandling. Av samma allmänna råd som nämnts ovan framgår att grunden för en genomtänkt och användbar plan är ett aktivt främjande och förebyggande arbete. Arbetet med att motverka kränkande behandling ska ingå som en del av skolans kvalitetsarbete och bestå av planering, uppföljning och utveckling. Planen kan därför användas som dokumentation i det systematiska kvalitetsarbetet. Vidare nämns att för att kunna bedriva ett systematiskt arbete mot kränkande behandling är det lämpligt att de rutiner som behövs finns samlade i skolans plan mot kränkande behandling.

Skolans plan mot kränkande behandling har flera brister. De mål som anges är för allmänt hållna och utgår inte från en kartläggning av den egna verksamheten. Beskrivningen av det förebyggande arbetet omfattar vilka grupper/forum som finns på skolan, att det pågår ett kontinuerligt arbete, hur elever och föräldrar får information samt personalens kompetensutveckling. Några konkreta uppföljningsbara mål och åtgärder finns inte angivna. Vidare saknar skolan rutiner för personalens och rektorns skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan inte arbetar tillräckligt med att förebygga och förhindra kränkande behandling för att tillförsäkra alla elever en trygg skolmiljö. Inte heller uppfyller skolans plan mot kränkande behandling författningarnas krav. Rutiner för personalens och rektors skyldighet att anmäla uppgifter om krän-

kande behandling saknas och kan lämpligen skrivas in i skolans plan mot kränkande behandling.

Författning

1 kap. 5 § skollagen

5 kap. 3, 6, 7 och 24 §§ skollagen

6 kap. 6, 7, 8 och 10 §§ skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att särskilt stöd ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.
- Säkerställa att rektor ser till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Säkerställa att beslut om åtgärdsprogram och särskild undervisningsgrupp fattas i enlighet med författningarnas krav.
- Säkerställa att åtgärdsprogrammen anger hur behoven ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Säkerställa att rektor fattar beslut om skolans inre organisation i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Utredning av behov av särskilt stöd

Skolan ska ge alla barn och elever möjlighet att nå utbildningens mål. En del i detta arbete är att skolan ska ge det särskilda stöd en elev behöver. Av skollagen framgår att om det framkommer att en elev befaras att inte nå de mål eller kunskapskrav som minst ska uppnås ska det anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Kunskapsresultaten vid Djäkneparksskolan visar att det finns elever på skolan som inte nått målen/kunskapskraven i alla ämnen de senaste åren. Av intervjuer framkommer att alla elever på skolan inte får det stöd de behöver. Trots att det finns elever som riskerar att inte nå kunskapskraven i alla ämnen, är det inte säkert att skolan utreder elevernas behov av särskilt stöd. Under hösten 2012 har skolan tagit fram nya rutiner för arbetet med särskilt stöd där elevhälsan har en samordnande funktion. Detta har, enligt personalen, lett till försämrad återkoppling efter att en orosanmälan har gjorts, det kan ta flera månader innan en utredning påbörjas, resurserna är låsta och det finns inget utrymme för flexibilitet. Det är inte heller tydligt vem som faktiskt ansvarar för att skyndsamt göra en utredning.

Tillsynen visar också att datorn som enda arbetsredskap har en negativ påverkan på elevernas möjlighet att nå kunskapskraven. Det finns många elever som inte klarar av att enbart arbeta med en dator, utan tillgång till andra läromedel eller papper och penna. Elevhälsan arbetar till viss del med att handleda personalen och för att hjälpa till med att ta fram hjälpmedel och alternativt material. Detta sker dock endast i en begränsad omfattning. Vidare har framkommit att det är elevhälsan som styr hur resurserna ska fördelas.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbetsprocess med särskilt stöd inte motsvarar de krav som finns i skollagen. Alla elever får inte det särskilda stöd de behöver eftersom rektor inte ser till att skyndsamt utreda de anmälningar som personalen gör.

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet har en central roll i skolans arbete med särskilt stöd genom att vara en hjälp för personalen när det gäller planering och utveckling av den pedagogiska verksamheten kring den enskilde eleven. Det är samtidigt en skriftlig bekräftelse på de stödåtgärder som ska vidtas och bidrar till att ge en överblick.

Vidare framgår av skollagen att åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn kan överlåta denna beslutanderätt, förutom i de fall stödet innebär särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång. Åtgärdsprogrammet är det formella beslutet och det är detta som ska skrivas under av beslutsfattaren samt innehålla en tydlig information om möjligheten att överklaga beslutet.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram utarbetade under vår- och höstterminen 2012. Kvaliteten varierar i de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av. De långsiktiga målen beskrivs oftast som "nä målen i alla ämnen". De kortsiktiga målen kan vara konkreta men det finns också exempel på motsatsen. Det kan till exempel stå "komma ikapp i ämnena". De åtgärder som beskrivs är inte heller kopplade till målen och vanligen generellt beskrivna, exempelvis som i formuleringarna "följa upp veckans arbete och planera nya uppgifter" respektive "gå på onsdagsblocket 8-10". Otydligheten i både mål och åtgärder medför att åtgärdsprogrammen blir svåra att utvärdera och de utgör inte heller ett stöd i planeringen av undervisningen för den enskilde eleven.

Av intervjuer och dokumentstudier framkommer att skolan har ett system för att följa upp och utvärdera de åtgärdsprogram som beslutas. Det förekommer dock att skolan gör justeringar i redan beslutade åtgärdsprogram istället för att fatta nya beslut. Detta medför att elever och vårdnadshavare inte får möjlighet att överklaga åtgärdsprogrammet, så som lagstiftningen föreskriver. Åtgärdsprogrammen är inte heller utformade som ett beslut och detta medför en otydlighet för mottagaren om att åtgärdsprogrammet är ett formellt beslut. Vidare saknas information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Detta måste tydligt framgå av ett åtgärdsprogram, redan då beslutet om åtgärdsprogrammet fattas.

Skolinspektionen bedömer att skolans åtgärdsprogram inte uppfyller författningarnas krav.

Beslut om åtgärdsprogram, särskild undervisningsgrupp samt klassindelning

Enligt skollagen är det rektor som beslutar om skolans inre organisation. Till beslut om den inre organisationen hör beslut om fördelning av elever i klasser. Vidare följer av skollagen att om det finns särskilda skäl får särskilt stöd till en elev ges i en särskild undervisningsgrupp. Av prop. 2009/10: 165 framgår att åtgärden att placera elev i en särskild undervisningsgrupp ska vara ett särskilt beslut som fattas av rektor i samband med ett beslut om åtgärdsprogram.

Vid Djäkneparksskolan finns elever som är nyanlända och inte har svenska som sitt modersmål och inte heller behärskar det svenska språket. Dessa elever går i skolans så kallade internationella klass. Eleverna har utöver denna grupp ingen klasstillhörighet. Rektorn har varken fattat beslut om åtgärdsprogram eller särskild undervisningsgrupp för dessa elever.

Skolinspektionen bedömer att skolans internationella klass är en särskild undervisningsgrupp. Skolinspektionen vill framhålla att fördelning av elever i klasser inte är möjlig att göra utifrån elevers behov av särskilt stöd och att en elev således inte kan vara klassplacerad i en särskild undervisningsgrupp.

Rektorn måste se till att även de elever som är nyanlända och inte har svenska som sitt modersmål och inte heller behärskar det svenska språket får en placering i en klass. I vissa fall kan skolan behöva en period för att kunna kartlägga elevens kunskapsnivå för en individuell planering av elevens undervisning och inför beslut om klassplacering. Kartläggningstiden bör inte vara längre än några månader. Som stöd i skolans fortsatta arbete med den pedagogiska kartläggningen av elevens kunskaper och erfarenheter hänvisas till Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2009:15) för utbildning av nyanlända elever och Skolinspektionens övergripande kvalitetsgranskningsrapport (2009:3) "Utbildning för nyanlända elever - rätten till en god utbildning i en trygg miljö".

Rektorn måste också säkerställa att de elever som får särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp har både beslut om åtgärdsprogram och särskild undervisningsgrupp och att dessa är beslutade av rektorn.

Skolinspektionen har tagit del av beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång beslutade under höstterminen 2012. Skolan använder en kommungemensam blankett med rubriken "Beslut om särskilt stöd/anpassad studiegång i grundskola och grundsärskola". Varken av de förtryckta uppgifterna eller av det som skolan fyllt i kan utläsas vilket beslut som fattats. Allt författningsstöd är angivet under rubriken "information" och oavsett vilket beslut som fattas står alla lagrum med. Utformningen av besluten medför en otydlighet för mottagaren om vad beslutet gäller och vilket författningsstöd som är aktuellt för det specifika beslutet.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att rektorn inte fattar beslut om åtgärdsprogram, särskild undervisningsgrupp, anpassad studiegång och fördelning av elever i klasser i enlighet med författningarna.

Författning

2 kap. 10 § skollagen

3 kap. 8–11 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Säkerställa att föreskrifterna om betyg följs.
- Säkerställa att en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utformas i enlighet med författningens krav.
- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner innehåller omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i varje ämne eleven får undervisning i.
- Säkerställa att skriftliga individuella utvecklingsplaner sammanfattar konkret vilka insatser som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Betygskatalog

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med författningarna. Av skolförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog ska den som beslutar om betyg förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Vidare ska betygskatalogen bland annat innehålla skolkod, namn på huvudmannen och rektors signatur i det fall ett betyg ändras.

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket tagit del av skolans betygskataloger. Av dessa framgår att det i vissa fall saknas skolkod, huvudmannens namn, rektors signatur vid ändringar samt signatur av den som beslutat om betyget.

Skolinspektionen bedömer att skolans betygskataloger inte utformas i enlighet med författningarna. Detta är särskilt viktigt då betygssättning är myndighetsutövning mot enskild och betygskatalogen är en garanti att det sker på ett rättssäkert sätt.

Skriftlig bedömning

Enligt skollagen ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges i de fall ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Av förarbetena (Skr. 2001/02:188) framgår att ett sådant dokument ska styrka den arbetsinsats som eleven gjort och de kunskaper som eleven har, vilket är betydelsefullt för självkänsla och självbild. Vidare beskriver den elevens studieutveckling, innehåller information om vilka mål som uppnåtts under grundskoletiden samt redovisar vilka stödåtgärder som satts in. Det blir också en viktig information för mottagande personal i gymnasieskolan så att eleven så snart som möjligt kan få det kompletterande stöd som behövs för att nå minst godkänt. Även i budgetpropositionen 2003/04 beskrivs syftet med en skriftlig bedömning. Ett exempel som nämns är att om ett språkval har avbrutits så att betyg inte kan sättas, ska eleven istället få en skriftlig bedömning som ska redovisa vilka kunskaper och färdigheter eleven tillägnat sig i ämnet.

Enligt Skolinspektionen är syftet med en skriftlig bedömning att synliggöra vilka kunskaper eleven tillägnat sig i de fall eleven inte når upp till målen eller kunskapskraven för betyget E i ämnet. Elever har i allmänhet under sina år i grundskolan tillägnat sig vissa kunskaper i förhållande till kunskapskraven i ämnena. Bedömningen bör därför i varje ämne innehålla dels en redogörelse för vilka delar av kunskapskravet eleven uppnått, dels en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av kunskapskravet som eleven inte nått.

Det är särskilt viktigt att en skriftlig bedömning tydligt och konkret synliggör vilka kunskaper eleven tillägnat sig, eftersom det är ett dokument som inte bara riktar sig till elev och vårdnadshavare, utan t ex kan användas vid övergång till gymnasieskola eller för att visa en arbetsgivare vilka kunskaper eleven har.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga bedömningar från Djäkneparksskolan daterade i juni 2012. Samtliga bedömningar utgår från tidigare kursplaner och är utformade på samma sätt oavsett ämne. Av bedömningen framgår alla de mål som eleven ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret enligt kursplanen för respektive ämne. Målen är numrerade och under rubriken "Följande mål har eleven uppnått" anges de mål eleven uppnått genom att ange siffran för målet.

Skolinspektionen konstaterar att skolans skriftliga bedömningar inte utgör en fullständig bedömning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kursplanens mål och betygskriterier för ämnet (numera kunskapskrav). Detta eftersom bedömningen saknar en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av betygskriterierna/kunskapskraven som eleven inte nått.

Skolinspektionen bedömer att skolans skriftliga bedömningar inte utformats i enlighet med författningens krav.

Skriftliga individuella utvecklingsplaner

Skriftliga individuella utvecklingsplaner utgör en del i skolans fortlöpande arbete med att informera elever och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling. Av skollagen framgår att läraren vid utvecklingssamtalet, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Utvecklingsplanen ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:16) om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen, framgår att skriftliga individuella utvecklingsplaner konkret bör beskriva vilka insatser som skolan ska göra, och vad eleven och vårdnadshavaren kan göra, för att eleven ska ha framgång i skolarbetet. Omdömena ska inte innehålla beskrivningar eller värderingar av elevens personliga egenskaper, utan en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i alla de ämnen som eleven får undervisning i den aktuella terminen. Omdömena har en formativ funktion, vilket innebär att de ska stödja elevens fortsatta lärande och lyfta fram elevens utvecklingsmöjligheter.

Tillsynen visar att lärarna genomför utvecklingssamtal varje termin och i samband med dessa utarbetas skriftliga individuella utvecklingsplaner för eleverna. De skriftliga omdömena skrivs dock först efter att eleverna fått sina terminsbetyg. Detta innebär att vid

höstens utvecklingssamtal utgår samtalet från vårens omdömen och vid vårens utvecklingssamtal utgår samtalet från höstens omdömen. Några omdömen av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i alla de ämnen som eleven får undervisning i den aktuella terminen skrivs inte. Kvaliteten varierar i de omdömen som lärarna skrivit. Vissa omdömen ger god information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven medan andra saknar en sådan beskrivning. I vissa ämnen beskrivs och bedöms elevens intresse, attityd och aktivitet. Vidare skrivs inte omdömen i alla ämnen. Det finns exempel där det saknas omdöme i ämnena svenska och engelska. Det framgår dessutom inte alltid konkret och tydligt vilka insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Istället beskrivs skolans insatser mer generellt, exempelvis "bättre kommunikation", "följa upp" och "ge råd".

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan inte informerar eleven och elevens vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling i enlighet med författningarnas krav.

Författning

3 kap. 14 § skollagen

10 kap. 12–13 och 22 §§ skollagen

6 kap. 5 § skolförordningen

7 och 8 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och särskilt verkar för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Säkerställa att rektorn ser till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella styrdokumenterna.
- Säkerställa att rektorn ser till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.
- Säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta kvalitetsarbete dokumenteras på skolenhetsnivå.

Motivering

Av skollagen följer att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Vidare ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, dvs. en planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Läroplanen anger att rektorn, som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan, har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Av Skolinspektionens kvalitetsgranskning (2012:1) om rektors pedagogiska ledarskap framgår bland annat följande. Pedagogiskt ledarskap är allt som handlar om att tolka målen samt beskriva aktiviteter för en god måluppfyllelse i relation till de nationella målen i skolan och för att förbättra skolans resultat så att varje elev når så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling. Det betyder att rektor måste ha kunskap om och kompetens för att tolka uppdraget, omsätta det i undervisning, leda och styra läroprocesser, samt skapa förståelse hos medarbetarna för samband mellan insats och resultat. Av granskningen framgår vidare att de rektorer som utövar ett väl fungerande pedagogiskt ledarskap är de som tillvaratar, påverkar och anpassar verksamheten för att så långt som möjligt skapa förutsättningar för goda resultat och pedagogisk utveckling inom givna ramar. De kommunicerar konkret och nära för att skapa förståelse för och uppslutning kring såväl de nationella målen som skolans egna mål och förmår genom det skapa energi bland lärarna för skolans kärnprocesser, undervisning och lärande. Rektorn är en ledande kraft och har skapat arenor för fördjupade kommunikativa processer såväl som egna arenor för kommunikation och fördjupad förståelse av sin rektorsroll.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98) om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår bland annat att rektorn bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analyser och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingssatser. Vidare bör rektorn skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet. Det är angeläget att rektorn ser till att den dokumentation som personalen gör i olika delar av kvalitetsarbetet systematiseras och sammanställs så att den går att analysera. Personal, elever och vårdnadshavare behöver en samlad bild av verksamhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete för att ha möjlighet att vara delaktiga, göra val och påverka utbildningens utveckling. Vidare betonas vikten av att analysera orsaken till skillnader mellan olika grupper och klasser eller mellan olika ämnen och målområden i läroplanen.

Djäkneparksskolan har från 1 januari 2013 en ny rektor. Tillsynen visar att det inte finns någon tydlig struktur och ledning för gemensamma pedagogiska diskussioner på skolan. Det saknas forum för detta ändamål och det är upp till lärarna vad de vill diskutera i respektive ämnes- och arbetslag. Rektorn har inte deltagit vid dessa tillfällen och har inte heller tydliggjort vilka pedagogiska mål som skolan ska arbeta mot. Istället har respektive ämnes- och arbetslag själva styrt utvecklingsarbetet.

Rektorn har inte heller styrt skolans kvalitetsarbete. Ansvaret har från 2011 till oktober 2012 varit delegerat till en arbetslagledare. Skolan har genomfört olika enkäter till elever, personal och vårdnadshavare. Vidare har den pedagogiska personalen haft ämnesvisa diskussioner om resultat efter redovisning från rektorn. Några analyser har dock inte gjorts och det finns inte heller någon dokumentation från dessa träffar. Personalen har gjort uppföljning och utvärdering inom vissa områden, men detta har ald-

rig analyserats och sammanställts som en grund för prioriterade utvecklingsområden vid skolan. Det finns inte heller någon samlad dokumentation av kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå.

Tillsynen visar dock att nuvarande rektorn har påbörjat en förändring av hur det pedagogiska ledarskapet och kvalitetsarbetet ska bedrivas framöver. Rektorn vill skapa en organisation där man lär av varandra och där det finns strukturerade former för samarbete kring utveckling av pedagogiska frågor. Detta ska bland annat göras genom en organisation med konstruktiva möten med en fastlagd agenda som blir en länk till rektorn. Rektorn har också en tydlig riktning för skolans utvecklingsområden där lika syn på kunskap och lärande, gemensamt ansvar samt att eleverna känner sig värdefulla är viktiga delar. Andra viktiga frågor som rektorn i närtid särskilt kommer att arbeta med är personalens kompetens, implementering av nya styrdokument och skolans arbete med särskilt stöd.

Skolinspektionen vill särskilt framhålla att även om rektorn väljer att delegera enskilda ledningsuppgifter eller beslut, har rektorn alltid kvar det yttersta ansvaret för att verksamheten bedrivs i enlighet med författningarnas krav.

Skolinspektionen ser positivt på det utvecklingsarbete som skolan påbörjat. Sammantaget bedömer dock Skolinspektionen att det finns brister i skolans pedagogiska ledarskap och systematiska kvalitetsarbete. Rektorn måste ta ansvar för ledning och samordning av den pedagogiska verksamheten samt att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som dokumenteras på skolenhetsnivå.

Författning

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Säkerställa att rektorn utgår från barnets bästa vid beslut om tjänstefördelning vid skolenheten.

Motivering

Enligt skollagen är det rektor som beslutar om skolenhetens inre organisation. Till beslut om den inre organisationen hör beslut om tjänstefördelning och hur personalen ska arbeta utifrån vilken utbildning de har. Av skollagen framgår vidare att i all utbildning och annan verksamhet som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Fram till 1 juli 2015 finns dock övergångsbestämmelser som gör det möjligt för även en obehörig lärare att bedriva undervisning i viss omfattning.

Tillsynen visar att det finns många lärare på skolan som undervisar i ämnen som de inte har någon utbildning för eller som saknar lärarexamen. Även om det fortfarande finns ett utrymme i författningarna att använda obehöriga lärare måste, enligt Skolin-

spektionen, rektorn alltid beakta barnets bästa och har därmed en skyldighet att organisera utbildningen på ett sådant sätt att elevernas rätt till undervisning av behöriga lärare är den primära utgångspunkten för tjänstefördelningen på skolan.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte beslutat om skolans inre organisation och tjänstefördelning utifrån barnets bästa.

Författning

1 kap. 10 § skollagen

2 kap. 10 § skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Säkerställa att skolan arbetar aktivt för att få frånvarande elever att komma till skolan och delta i utbildningen.
- Säkerställa att skolan rapporterar långvarig frånvaro till huvudmannen.

Motivering

Frånvarande elever

Av skollagen framgår att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt. Vidare har alla skolpliktiga barn rätt till en grundläggande utbildning i allmän skola. Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ska se till att barnet fullgör sin skolplikt. Kommunen ska se till att eleverna i dess grundskola fullgör sin skolgång.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:34) om arbetet med att främja närvaro och uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan framgår bland annat att huvudmannen som ytterst ansvarig för skolans verksamhet bör ge stöd till rektorn i arbetet med att främja närvaro på skolenheten. Huvudmannen bör ha rutiner för att se till att skolplikten fullgörs och för att få en samlad bild av elevernas frånvaro. Detta är en förutsättning för att kommunen ska kunna kontrollera att alla skolpliktiga elever fullgör sin skolplikt och får sin rätt till utbildning tillgodosedd. Även rektorn bör skapa rutiner för kontinuerlig frånvarorapportering. Vidare måste skolan hela tiden fortsätta sin strävan att finna lösningar vid hög frånvaro. Det är därför viktigt att rektorn ser till att åtgärder följs upp och om de visats sig verkningslösa, att nya åtgärder provas och utvärderas för att få eleven att delta i utbildningen.

Tillsynen visar att det finns många elever som är långvarigt frånvarande från utbildningen i skolan. Några av dessa elever kommer till skolan men sitter i korridoren och deltar inte i någon undervisning. Skolan har skriftliga rutiner för arbetet med olovlig frånvaro från Djäkneparksskolan, men dessa följs inte fullt ut. Skolan har kännedom om samtliga elever och tillsynen visar att utredningar har gjorts, åtgärder har satts in och kontakt har även tagits med andra samhällsaktörer. Detta har dock inte lett till någon större förbättring av elevernas närvaro i utbildningen vid skolan. Vidare har det kommit fram att den grupp elever som vistats i korridorerna under dagarna bidrar till en dålig stämning vid skolan samt kränkande behandling av andra elever. Dessutom har detta medfört att andra elever som normalt deltar i undervisningen uteblir från

lektioner och har anslutit sig till eleverna i korridoren. Tillsynen visar också att skolan inte har informerat huvudmannen om alla skolans frånvarande elever och skolan har följaktligen inte heller fått något stöd från huvudmannen i dessa ärenden.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan inte rapporterar långvarig frånvaro till huvudmannen, så att huvudmannen kan säkerställa att eleverna fullgör sin skolgång. Vidare brister skolans arbete med att få de frånvarande eleverna att delta i utbildningen.

Författning

7 kap. 2, 20 och 22 §§ skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Säkerställa att alla elever får sin garanterade undervisningstid i ämnet hem- och konsumentkunskap.
- Säkerställa att skolans val används för undervisning i ett eller flera ämnen.
- Säkerställa att eleverna har tillgång till böcker som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Motivering

Garanterad undervisningstid

Enligt skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev vara minst 6 665 timmar. Av timplanen för grundskolan (bilaga 1 till skollagen) framgår att undervisningstiden i ämnet hem- och konsumentkunskap ska vara totalt 118 timmar.

Tillsynen visar att skolan inför läsåret 2012/13 har gjort förändringar i timplanen, som innebär att undervisningstiden i hem- och konsumentkunskap fördelas jämt över årskurserna 7, 8 och 9. Tidigare var timmarna enbart utlagda i årskurs 8 och 9. Den nya timplanen tillämpas för alla årskurser från höstterminen 2012 och någon hänsyn till tidigare antal undervisningstimmar har inte tagits. Detta innebär att de elever som idag går i årskurs 8 och 9 får färre antal undervisningstimmar i ämnet hem- och konsumentkunskap än vad som föreskrivs i författningarna. Av tillsynen framkommer att detta även påverkar elevernas möjligheter att få de högre betygen i ämnet, då undervisningstiden inte räcker till.

Skolinspektionen bedömer att alla elever inte får sin garanterade undervisningstid i ämnet hem- och konsumentkunskap.

Skolans val

Enligt skollagen ska det finnas skolans val. Av skolförordningen framgår att ett antal timmar får användas till skolans val och att utrymmet ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen. Vidare framgår att undervisningen till sitt innehåll och sin inriktning ska vara förenlig med kursplanen och kunskapskraven. Med undervisning menas, enligt skollagen, sådana målstyrda processer som under ledning av lärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.

Tillsynen visar att på Djäkneparksskolan har alla elever en profil. Detta är något eleverna väljer när de blivit antagna till skolan. En profil som flertalet av skolans elever tillhör kallas för "block" och innebär att eleverna har "blocktid" fyra timmar varje vecka varav två timmar är obligatoriska. "Blocktiden" motsvarar skolans val. På denna tid arbetar de flesta eleverna med vad de vill. Det finns en lärare närvarande som eleverna kan fråga, men läraren har ingen egen planerad undervisning under "blocklektionen" utan fungerar som ett stöd åt eleverna. Läraren som har ansvar för lektionen vet inte vad de olika eleverna arbetar med. Det sker inte heller någon kontroll att eleverna verkligen utför skolarbete under denna lektion. Det finns dock elever som kan ha särskilda uppgifter med sig som de kommit överens med sin mentor om att de ska arbeta med under "blocktiden". Det finns också exempel på att elever som har nått långt i sin kunskapsutveckling i språkvalet väljer att på egen hand läsa ytterligare ett modernt språk under "blocktiden". Någon lärarledd undervisning sker dock inte, utan eleverna styr själva vad de gör under lektionen.

Skolinspektionen bedömer att skolans val inte används för undervisning i ett eller flera ämnen.

Utrustning

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska uppfyllas. Vidare framgår av skollagen att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Av prop. 2009/10:165 framgår att den utrustning ska finnas som behövs utifrån elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik så att syftet med utbildningen kan uppfyllas.

Tillsynen visar att alla elever i skolan har en dator. Datorn används som både läromedel och för redovisning och anteckningar. Skolan saknar läroböcker i alla ämnen utom i de naturvetenskapliga ämnena. Det saknas även läroböcker för elever i behov av särskilt stöd. Av intervjuer framkommer att skolan har för avsikt att köpa in läroböcker i ämnet spanska.

Tillsynen visar vidare att både lärare och elever upplever att det är problematiskt med att enbart arbeta med datorn som hjälpmedel. Det finns elever som har efterfrågat läroböcker i exempelvis ämnet matematik, men fått till svar att skolans verktyg är datorer. Att enbart arbeta med datorer har visat sig extra svårt för de elever som har behov av särskilt stöd. Det finns lärare som på egen hand utanför skolan söker upp annat material för att så långt som möjligt tillgodose elevernas individuella behov och möjlighet att utvecklas. Datorn som enda lärverktyg har även medfört andra problem som beskrivits i detta beslut, exempelvis gällande anpassning av undervisningen och arbetet med särskilt stöd (se vidare bedömningsområde Undervisning och lärande samt Särskilt stöd).

Skolinspektionen vill särskilt framhålla vikten av att skolan ser till elevernas varierande behov av böcker och utrustning för att syftet med utbildningen ska uppfyllas.

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte har tillgång till böcker i enlighet med vad författningarna kräver.

Författning

1 kap. 3 § skollagen

2 kap. 35 § skollagen

10 kap. 4, 5 och 10 §§ skollagen

9 kap. 9 och 11 §§ skolförordningen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Rut Hård af Segerstad och undervisningsråd Gun Bystedt-Nordqvist.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Sofia Lindstrand
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).